

II. JURISPRUDÈNCIA

II.1. Tribunal Constitucional

Eva Pons*

Agustí Pou**

Després de quatre anys, el Tribunal Constitucional (TC) ha resolt, dins del període de la present crònica, de gener a juny del 2010, el recurs d'inconstitucionalitat interposat pels diputats del Partit Popular en el Congrés contra la reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, aprovada per la Llei orgànica 6/2006, de 19 de juliol, pel qual s'impugnen gairebé la meitat de les seves disposicions lingüístiques. Es tracta de la STC 31/2010, de 28 de juny, de la qual es publicà en aquesta data la part dispositiva, i només uns dies més tard es conegué el text íntegre de la resolució, amb els antecedents, els fonaments jurídics i els vots particulars que hi formulen cinc dels deu magistrats que —en la composició alterada del TC, per la recusació d'un magistrat i la mort d'un altre no substituït— la dicten. Tot i un volum global considerable en nombre de pàgines (en el text original, 683 fins a la part dispositiva, més 197 dels vots particulars), si tenim en compte l'amplitud de la impugnació del Partit Popular (que comprenia un total de 199 preceptes de l'Estatut, pertanyents a 136 articles i disposicions addicionals i finals), la fonamentació jurídica de la resolució és breu (232 pàgines), amb les excepcions, pel que fa a la matèria lingüística, de l'enjudiciament del principi de llengua pròpia i dels drets lingüístics en l'àmbit de l'ensenyament —on es reproduïx, bàsicament, la doctrina de la STC 337/1994—, i hi sovintegen els judicis apodíctics o amb un marcat to preventiu. Aquestes característiques de l'argumentació, al costat del caràcter fonamentalment interpretatiu de la Sentència, expliquen les dificultats per determinar de manera inequívoca les seves conseqüències jurídi-

---

* Eva Pons, professora titular de dret constitucional de la Universitat de Barcelona.

** Agustí Pou, professor associat de filologia catalana de la Universitat de Barcelona.

ques sobre el règim lingüístic, que són però més extenses i profundes del que es desprèn d'una lectura isolada de la decisió del Tribunal (que conté només un pronunciament d'inconstitucionalitat relatiu a l'expressió «i preferent» de l'article 6.1 EAC i pronunciaments interpretatius sobre cinc altres preceptes o apartats).

D'altra banda, dins del mateix període, el Ple del Tribunal es pronuncia sobre la inadmissió a tràmit d'una qüestió d'inconstitucionalitat sobre el precepte de la Llei del Principat d'Astúries 1/1998, de 23 de març, d'ús i promoció del bable/asturià, que reconeix els drets d'ús d'aquesta llengua en l'àmbit administratiu davant del Principat d'Astúries. En la qüestió es planteja si la norma legal suposa la vulneració del sistema de fonts en matèria d'oficialitat lingüística, atesa la manca de declaració estatutària d'oficialitat de l'asturià. Per tant, té interès per delimitar negativament la noció d'oficialitat que sosté el TC en el marc de l'article 3.2 CE, i el marge de disponibilitat del legislador ordinari per atribuir un estatus jurídic a les llengües, dels quals es derivin drets per als parlants. Alhora, els termes de la interlocutòria admeten un cert contrast amb la revisió de la mateixa noció que té lloc dins la STC 31/2010, en relació amb la *cooficialitat* del català i el castellà a Catalunya (és significatiu, en aquest sentit, el vot particular signat pel magistrat Manuel Aragón, a qui s'atribueix un protagonisme destacat en el marc del procés estatutari català per fer decantar l'anomenat «bloc progressista» del TC cap a posicions més restrictives en els temes de major contingut identitari).

Interlocutòria 27/2010, de 25 de febrer. Qüestió d'inconstitucionalitat. Ple. Vot particular del magistrat Manuel Aragón Reyes. BOE núm. 71, de 23 de març de 2010.

El Ple del Tribunal Constitucional rebutja l'admissió a tràmit de la qüestió d'inconstitucionalitat interposada pel Jutjat contenciós administratiu núm. 3 d'Oviedo, en relació amb l'article 4.2 de la Llei 1/1998, de 23 de març, d'ús i promoció del bable/asturià. El precepte legal, relatiu a l'ús administratiu, estableix en l'apartat segon: «*Se tendrá por válido a todos los efectos el uso del bable/asturiano en las comunicaciones orales o escritas de los ciudadanos con el Principado de Asturias.*» La majoria del TC considera la qüestió d'inconstitucionalitat manifestament no fonamentada (article 37 LOTC), opinió de la qual dissenteix en un vot particular el magistrat Manuel Aragón.

El procés contenciós administratiu previ fou motivat per la negativa de l'Administració del Principat d'Astúries de tramitar el permís demanat per un lletrat dels serveis jurídics perquè l'escrit de sol·licitud es presentà en astu-

rià. La Conselleria de Presidència va argumentar que l'esmentat article 4.2 de la Llei 1/1998 fa referència als ciutadans, però no regeix en el marc de la relació de servei dels funcionaris. El lletrat afectat va presentar recurs especial de protecció dels drets fonamentals contra la resolució administrativa, adduint la vulneració de l'article 14 CE, ja que anteriorment escrits similars en asturià havien estat admesos per l'Administració.

En la interlocutòria de plantejament de la qüestió d'inconstitucionalitat, el jutjat contenciós argumenta que de la constitucionalitat del precepte legal debatut en depèn l'apreciació judicial sobre si s'ha vulnerat o no al recurrent el dret al procediment. Com a fonamentació jurídica del dubte de constitucionalitat s'addueix la vulneració dels articles 3.2 i 81.1 CE, atès que el jutge considera que una llei ordinària no pot introduir elements propis de l'oficialitat (reconeixement de la validesa i efectes de l'ús de la llengua en el marc dels procediments administratius), prescindint del sistema de fonts del dret regulador dels drets lingüístics, en absència d'una declaració d'oficialitat en l'Estatut d'autonomia. Afirma que el legislador no pot transformar el que en l'Estatut és una política de conservació, protecció i foment de la llengua en una política de normalització enmarcada en un règim de «cooficialitat material», cosa que succeiria en reconèixer a l'asturià la condició de mitjà normal de comunicació entre l'Administració i els ciutadans.

El Fiscal General de l'Estat va demanar la inadmissió de la qüestió, en considerar-la no fonamentada, atesa la possibilitat manifesta d'acomodar la interpretació del precepte legal a l'ordenament constitucional. En la seva opinió, el precepte no implica una declaració d'oficialitat al marge de les previsions estatutàries, i recorda que ja en la Sentència 48/2000, de 24 de febrer, el TC va admetre la validesa d'una candidatura electoral escrita en bable/asturià.

El TC exclou de l'àmbit del seu enjudiciament, adduint un defecte processal, la presumpta vulneració de l'article 81.1 CE, que no fou citat en la provisió de l'òrgan jurisdiccional que obria la fase d'al·legacions de les parts prèvia a la interposició de la qüestió d'inconstitucionalitat (art. 35.2 LOTC). Pel que fa a l'article 3.2 CE, que conté la reserva estatutària relativa a l'oficialitat de les llengües distintes del castellà, el Tribunal recorda la doctrina sobre el seu abast establerta en les STC 82/1986 (FJ 4), 56/1990 (FJ 40) i 87/1997 (FJ 3), i la definició de llengua oficial establerta en la primera. A partir del contrast d'aquesta noció amb la literalitat de l'article 4.2 de la Llei 1/1998, el TC considera errada la interpretació del precepte legal sostinguda pel jutjat contenciós, que al seu entendre estableix únicament una obligació de l'Administració de tramitar els

escrits presentats pels ciutadans en asturià, de la qual deriva la validesa d'aquests a tots els efectes administratius, inclosa la paralització del còmput dels terminis de caducitat o prescripció de les accions en via administrativa.

Del FJ 5 de la resolució ressenyada —que reproduïm tot seguit per la seva importància—, s'extreuen dos aspectes bàsics de la concepció de l'oficialitat lingüística pel TC, el qual estima que no concorren en la norma analitzada: en primer lloc, la consideració de la llengua com a «mitjà normal de comunicació» en el si de l'Administració autonòmica i en les relacions d'aquesta amb els subjectes privats «amb plena validesa i eficàcia jurídica»; i, segonament, la vinculació de tots els poders públics del territori, mentre que la norma només vincula el Principat d'Astúries.

A banda de l'interès intrínsec d'aquest pronunciament respecte de l'enquadrament i els límits constitucionals dels estatuts jurídics d'aquelles llengües reconegudes estatutàriament sense que siguin objecte d'una declaració d'oficialitat (vegeu, darrerament, la interpretació doctrinal diversa de l'article 3.2 CE proposada per José Manuel Pérez Fernández «La tutela de las lenguas regionales o minoritarias estatutarias y su encaje en el modelo constitucional español: ¿Un *tertium genus* en el reconocimiento de los derechos lingüísticos?», *Revista Española de Derecho Constitucional*, número 89, 2010, p. 157-191), la doctrina de la interlocutòria és contrastable amb els pronunciaments de la STC 31/2010, de 28 de juny, sobre la reforma de l'Estatut català, del mateix període, pel que fa a la coherència —ja avancem que bastant dubtosa— de les concepcions de l'oficialitat que s'hi sostenen:

«(...) El referido precepto legal no reconoce al bable/asturiano como «medio normal de comunicación» en el seno de la Administración autonómica, como tampoco le atribuye esa condición en las relaciones que ésta entable con los sujetos privados «con plena validez y efectos jurídicos», notas identificativas de la oficialidad de una lengua determinada. Dicho de otro modo, el precepto legal no atribuye a los ciudadanos el derecho a elegir la lengua del procedimiento, limitándose a imponer a la Administración del Principado de Asturias la obligación de tramitar los escritos que los ciudadanos le dirijan en bable/asturiano. Contemplada la norma con otra perspectiva, su principal virtualidad consiste en privar de toda discrecionalidad a la Administración autonómica a la hora de aceptar las comunicaciones que reciba en esa lengua.

De la obligación de tramitar tales escritos se deriva la validez de éstos a todos los efectos administrativos, y en particular el reconocimiento de su eficacia para

paralitzar el còmputo de los plazos de caducidad o prescripción de las acciones en vía administrativa. Nótese, a este respecto, que el limitado alcance de la norma que nos ocupa, lo dispuesto en el art. 4.2 de la Ley de uso y promoción del bable/asturiano también se refleja en la definición de su ámbito de aplicación, pues la plenitud de validez a todos los efectos predicada por el legislador autonómico sólo vincula al Principado de Asturias, según se precisa en el inciso final de este precepto legal, quedando por tanto extramuros de ese ámbito de aplicación el resto de poderes públicos existentes en el territorio autonómico.

Lo expuesto torna innecesario examinar si el precepto legal cuestionado, tal y como se sostiene en el Auto de planteamiento, contradice la normativa estatal en materia de procedimiento administrativo. Los reproches dirigidos a este respecto contra el art. 4.2 de la Ley de uso y promoción del bable/asturiano se asientan sobre el presupuesto de que en él se configura una suerte de «oficialidad material» de dicha lengua. Siendo ello así, y una vez negada la premisa de ese razonamiento no es preciso detenerse en las diversas consecuencias que de ella extrae el órgano judicial promotor de la cuestión de inconstitucionalidad.»(FJ 5)

El vot particular del magistrat Manuel Aragón palesa una visió més restrictiva que la de la majoria, en un doble sentit. D'una banda, defensa que en el seu cas la inadmissió a tràmit de la qüestió s'havia de fonamentar en els defectes en la formulació del judici de rellevància de la constitucionalitat del precepte legal per a la solució del cas. Segons la seva interpretació de l'article 4.2 de la Llei 1/1998, aquest es refereix a les relacions dels ciutadans amb l'Administració autonòmica, però no inclou els assumptes que, en el marc de la relació de servei, plantegin els funcionaris, distinció que justifica perquè la situació dels darrers és presidida pel principi de subjecció jeràrquica, com a garantia del principi d'eficàcia administrativa (art. 103.1 CE). D'altra banda, quant al tema de fons, considera que no és clar que el precepte legal no atribueixi a l'asturià certs elements propis de la *cooficialitat* lingüística, dubte que al seu entendre mereixia una resolució del Tribunal a través de sentència, i no d'una mera interlocutòria.

Sentència 31/2010, de 28 de juny. Recurs d'inconstitucionalitat. Ple. Ponent: Maria Emilia Casas Baamonde. Vots particulars dels magistrats Vicente Conde Martín de Hijas, Javier Delgado Barrio, Eugeni Gay Montalvo, Jorge Rodríguez-Zapata, Ramón Rodríguez Arribas. BOE núm. 172, de 16 de juliol de 2010.

El Tribunal Constitucional resol mitjançant aquesta sentència el recurs d'inconstitucionalitat interposat pels parlamentaris del Partit Popular en el

Congrés dels Diputats contra la Llei orgànica 6/2006, de 19 de juliol, per la qual s'aprova la reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya (EAC). Fora ja del període cobert per la present crònica, s'ha dictat també la Sentència de 16 de desembre de 2010, resolutòria del recurs d'inconstitucionalitat plantejat contra la reforma estatutària catalana pel Defensor del Poble, amb una incidència lingüística també notable, en la qual el TC reenvia íntegrament a la fonamentació jurídica de la precedent pel que fa a la constitucionalitat de les precripcions lingüístiques estatutàries, amb la diferència però que no s'hi reprodueixen cap dels vots particulars (en quatre dels quals es qüestionava la posició de la majoria en la matèria lingüística) de l'anterior. D'aquesta manera, després de més de quatre anys des de l'entrada en vigor de l'Estatut d'autonomia del 2006, durant els quals els procés estatutari ha condicionat políticament el funcionament intern i erosionat el prestigi institucional del TC, es posa fi a aquesta fase jurisdiccional (sobre les incidències de la fase parlamentària reenviem a Pons, E. i Pla, Anna M., «La llengua en el procés de reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya (2004-2006)», RLD núm. 47, 2008, pàg. 183-226).

Mitjançant la present Sentència, i pel que fa estrictament als preceptes de contingut lingüístic, es declara inconstitucional l'incís «i preferent» que qualifica la llengua pròpia en l'article 6.1 EAC i, a banda d'aquest únic pronunciament de nul·litat, es formulen nombrosos pronunciaments interpretatius sobre la resta de disposicions impugnades, només una part de les quals es traslladen a la part dispositiva de la Sentència (sobre els art. 6.2, 33.5, 34, 35.1 i 2 i 50.5 EAC); mentre la majoria resten reclosos en la seva fonamentació jurídica, sense un reflex en la decisió. Aquesta tècnica interpretativa, de la qual el Tribunal Constitucional fa un ús intensiu i fins i tot abusiu en l'actual resolució, dificulta una comprensió immediata per part del lector de l'abast i els efectes de la Sentència sobre el règim jurídic vigent a Catalunya. A més, també ho dificulta el tipus d'argumentació emprada pel TC, que acostuma a ser breu i apodíctica —expressada mitjançant la formulació d'interpretacions i conseqüències que es presenten com quelcom definitiu, obvi o indiscutible—, la qual cosa genera ambigüitats i introdueix problemes de seguretat jurídica, cosa que pot afavorir la proliferació de nous conflictes jurisdiccionals.

Per consegüent, i atesa l'amplitud de l'actual pronunciament, hem de delimitar expressament l'abast de la nostra crònica jurisprudencial, que pretén oferir bàsicament unes pautes de lectura dels continguts lingüístics de la Sentència, sense perjudici de la publicació d'altres comentaris doctrinals, previs o poste-

riors, en revistes especialitzades o monografies que permetin aprofundir en les diverses interpretacions i valoracions que suscita la STC 31/2010 en tema de llengua.

Així, en el FJ 14 el TC analitza els dos principis bàsics del règim lingüístic plasmat en els dos primers apartats de l'article 6 EAC, de llengua pròpia (FJ 14, lletra *a*) i d'oficialitat, en relació amb el deure de conèixer les dues llengües oficials (FJ 14, lletra *b*). En realitat, però, ambdós principis es barregen en la fonamentació jurídica del TC, en la mesura que aquesta tendeix a desvirtuar parcialment els efectes jurídics de la noció estatutària de llengua pròpia i a confondre'ls amb els propis de l'oficialitat. D'aquesta manera, la *llengua pròpia* és objecte d'una reinterpretació per la Sentència que en destaca el caràcter de «*llengua peculiar o privativa*» de Catalunya, per contrast amb el castellà, «*llengua compartida con todas las Comunidades Autónomas*» o «*única lengua española común*»; n'assenyala la coincidència necessària amb la llengua històrica del territori; i li atribueix un caràcter descriptiu d'una «realitat d'ús normal i habitual» en el mateix territori. En no encaixar en aquestes premises delimitadores del concepte, el TC declara inconstitucional l'adjectiu «preferent» de l'article 6.1 EAC, amb l'argument que no es pot introduir estatutàriament «*un desequilibrio del régimen constitucional de la cooficialidad de ambas lenguas en perjuicio del castellano*». Tanmateix, el TC admet expressament que per via legislativa s'adoptin «*las adecuadas y proporcionadas medidas de política lingüística*» per tal de corregir situacions històriques de desequilibri entre les dues llengües oficials, adreçades a solucionar la posició secundària o de postergació d'una d'elles.

Pel que fa al principi d'oficialitat, l'aspecte bàsic analitzat en el FJ 14.*b* és la constitucionalitat del deure dels ciutadans de Catalunya de conèixer el català que estableix l'article 6.2 EAC, de forma paral·lela al deure de coneixement del castellà. Tot i que el TC planteja correctament la disjuntiva bàsica en aquest punt (tal com restà oberta a la STC 84/1986, sobre la Llei de normalització lingüística de Galícia), en el sentit de si l'enunciació expressa per l'article 3.1 CE del deure dels espanyols de conèixer el castellà impedeix o no la consignació estatutària del deure de coneixement respecte de les altres llengües oficials, la solució finalment donada a aquesta qüestió no es basa en la interpretació del sentit i abast de la reserva estatutària de l'article 3.2 CE, sinó en una concepció nova del deure de l'article 3.1 CE, com «*el contrapunto de la facultad del poder público de utilizarla como medio de comunicación normal con los ciudadanos sin que éstos puedan exigirle la utilización de otra para que los actos de imperium que son objeto de comunicación desplieguen de manera regular sus efectos*

jurídicos», facultat que segons el TC no existiria respecte de les altres llengües oficials. No és afectada per aquesta interpretació el nucli conceptual de l'oficialitat, que esdevé ara garantit estatutàriament per l'article 32 EAC, no qüestionat pels recursos, d'acord amb el qual «Els actes jurídics fets en qual-sevol de les dues llengües oficials tenen, pel que fa a la llengua» (eficàcia i validesa que, inclosa la paralització del còmput dels terminis de caducitat o prescripció de les accions en via administrativa, en el comentari previ a la ITC 27/2010, de 25 de febrer, hem vist que el TC reconeix fins i tot vinculada al dret legal d'ús de l'asturià). Certament, però, en la Sentència l'estatus oficial del català apareix com a subordinat, en contra de l'equiparació jurídica entre català i castellà pretesa per l'article 6.2 EAC. El deure de coneixement del català consignat per aquest precepte és reïnterpretat pel TC en un sentit restrictiu poc coherent amb la seva literalitat i amb la pròpia sistemàtica estatutària, en reconduir-lo a un deure «concret» i «individualitzable» en l'àmbit de l'ensenyament i la funció pública, del qual els subjectes no serien ja «els ciutadans de Catalunya» (concepte definit per l'article 7 EAC i objecte també d'una reïnterpretació en termes restrictius en el FJ 11 de la Sentència).

En el FJ 21 es respon a la impugnació pel Partit Popular dels preceptes estatutaris que reconeixen els drets lingüístics dels ciutadans davant de les administracions i institucions públiques (art. 33, apartats 1 i 2 i 5 EAC), els quals s'analitzen conjuntament amb les prescripcions relatives al principi de capacitat en les dues llengües oficials dels jutges i els magistrats, els fiscals, els notaris i els registradors de la propietat i mercantils, els encarregats del Registre Civil i el personal de l'Administració de justícia, així com del personal al servei de l'Administració de l'Estat a Catalunya (art. 33.3 i 4; 102.1 i 4; 147.1.a EAC). Els drets lingüístics són concebuts pel TC com una conseqüència inherent a l'oficialitat (o, en la terminologia pròpia del TC, de la *cooficialitat*) del català i el castellà a Catalunya, sense que mereixi cap objecció la seva consignació en el text estatutari. D'acord amb la mateixa lògica, les manifestacions estatutàries del principi de capacitat lingüística es consideren legítimes en relació amb la garantia de l'efectivitat del dret d'opció lingüística, si bé la terminologia emprada per la sentència tendeix a rebaixar-ne l'eficàcia vinculant en concebre-les com «*apenas un trasunto*» d'aquells drets o de «*mera formalización de una consecuencia*» de la oficialitat o dotats d'una «*naturaleza declarativa de una consecuencia constitucionalmente inherente a la cooficialidad*». A més, s'afirma la competència «*exclusiva y excluyente*» per a regular les condicions d'exercici d'aquells drets davant les institucions i administracions estatals, com també la capacitat lingüística requerida del seu personal. Només en relació amb el

personal al servei de l'Administració de justícia (art. 102.4) s'admet la possible intervenció del legislador autonòmic, sens perjudici de reservar-se el TC l'ulterior control de constitucionalitat del desplegament del precepte. L'esmentada vinculació amb el principi d'oficialitat lingüística permet així avalar la constitucionalitat dels diferents apartats de l'article 102, en contra del que succeeix amb molt altres preceptes del títol III, «El poder judicial a Catalunya», que són declarat nuls per envair la reserva a la llei orgànica específica prevista en l'article 122 CE, sens que ho evitin les constants remissions expresses en aquesta part del text estatutari a la llei orgànica del poder judicial (vegeu les remissions al FJ 21 incloses en el FJ 51 i, pel que fa als notaris, en el FJ 90, que examina l'article 147.1.a EAC des d'una perspectiva competencial).

D'altra banda, en el mateix FJ 21 s'examina la constitucionalitat de l'article 33.5 EAC, que estableix el dret dels ciutadans de Catalunya de relacionar-se per escrit en català amb els òrgans constitucionals i amb els òrgans estatals, tot preveient que aquestes institucions «han d'atendre i han de tramitar els escrits presentats en català, que tenen, en tot cas, plena eficàcia jurídica». La literalitat del precepte ja condiona l'exercici del dret «d'acord amb el procediment establert per la legislació corresponent», que cal entendre estatal, però el TC, en un altre pronunciament preventiu i que desvirtua parcialment el sentit de la norma, acota territorialment en termes estrictes l'oficialitat de la llengua —excloent, cosa que no es derivava del precepte, que la llengua catalana pugui considerar-se oficials dels dits òrgans— i estraña el contingut del dret proclamat en condicionar-lo enterament, quant al seu contingut i eficàcia, al que disposi el legislador estatal.

En el FJ 22 s'analitzen els drets lingüístics dels consumidors i usuaris que reconeix l'article 24 EAC, precepte que també inclou el deure de disponibilitat lingüística per part de les entitats, les empreses i els establiments oberts al públic. És important assenyalar que el TC hi avala la disponibilitat lingüística com a conseqüència del dret d'opció lingüística derivat de l'oficialitat —vinculat al dret de les persones a no ser discriminades per raons lingüístiques (art. 32 EAC)— i, en concret, del dret dels usuaris i consumidors a ésser atesos en la llengua oficial escollida. Nogensmenys, la Sentència afegeix unes consideracions preventives que condicionen el desplegament legal del precepte en assenyalar que el deure de disponibilitat lingüística «no puede significar la imposición a éstas, a su titular o a su personal de obligaciones individuales de uso de cualquiera de las dos lenguas oficiales de modo general, inmediato y directo en las relaciones privadas», la qual cosa no sembla excloure un marge relativament ampli del legislador per preveure mesures garantistes de tipus divers en aquest àmbit.

En el FJ 23 s'analitzen els dos principis rectors de l'article 50, relatiu al «Foment i difusió del català», afectats pel recurs d'inconstitucionalitat: d'una banda, encara dins l'àmbit socioeconòmic, l'article 50.4 EAC, que conté un manament de promoció de l'ús del català en l'etiquetatge, en l'embalatge i en les instruccions d'ús dels productes distribuïts a Catalunya. El TC no hi observa problemes de constitucionalitat com a manament de foment o promocional de l'ús del català, que no exclou a més el castellà (en la tramitació pel Congrés s'afegí en la redacció l'adverbi: «constin *també* en castellà»), si bé no obvia un advertiment preventiu sobre l'eventual control del desplegament del precepte pel legislador competent. D'altra banda, en l'àmbit de les administracions públiques, s'examina la constitucionalitat de l'article 50.5 EAC, que és una translació de la literalitat de l'article 9 LPL, com a precepte regulador de les institucions pròpies, és a dir «la Generalitat, l'Administració local i les altres corporacions públiques de Catalunya, les institucions i les empreses que en depenen i els concessionaris de llurs serveis». L'enjudiciament d'aquest precepte, tot i que negativament condicionat en el context de la sentència per la interpretació devaluadora dels efectes jurídics de la llengua pròpia en l'article 6.1 EAC (FJ 14.a), admet l'ús normal del català en els usos interns i interadministratius «*sin perjuicio de poder utilizar también con normalidad el castellano*», com ja succeeix en l'actualitat; i pel que fa a les relacions amb els ciutadans, si bé s'admet igualment la normalitat d'ús del català, s'especifica com a límit la impossibilitat que això comporti càrregues o obligacions per als ciutadans que vulguin rebre les comunicacions en castellà, sense imposar amb això una obligació de bilingüisme funcional.

L'anàlisi en el FJ 24 de l'article 35, dedicat als drets lingüístics en l'àmbit de l'ensenyament, és precedit per un pronunciament preventiu en el FJ 14.a en relació amb l'incís de l'article 6.1 EAC, que assenyalava que el català, com a llengua pròpia de Catalunya, és «la llengua preferentment emprada com a vehicular i d'aprenentatge en l'ensenyament». En el referit marc, el TC considera legítima la normalitat d'ús del català sempre que sigui «*predicable con igual título del castellano*», i no es vulnera la prohibició d'excloure el castellà com a llengua vehicular establerta precedentment per la STC 337/1994, que va admetre la constitucionalitat del règim lingüístic de l'ensenyament primari en la Llei de normalització lingüística de 1983. L'argumentació més àmplia desplegada pel TC en relació amb l'article 35 EAC, apartats 1 i 2 (la resta d'apartats, en no incloure una regulació específica de la llengua catalana, són exclosos de l'enjudiciament) no qüestiona els dos pilars bàsics de la doctrina de la STC 337/1994: la inexistència a la Constitució d'un valor o dret fona-

mental que empari el dret a rebre l'ensenyament en una llengua oficial determinada, a partir de la tria de l'alumne o els seus progenitors; i, segonament, la competència de la comunitat autònoma —en el marc de la legislació bàsica estatal— per a determinar el model lingüístic des de la perspectiva de la llengua vehicular, sens perjudici de les competències estatals per a garantir el respecte dels drets lingüístics en l'àmbit de l'ensenyament. De fet, l'àmplia fonamentació jurídica en aquest punt —que contrasta amb cert caràcter apodíctic d'altres parts— sintetitza els ítems argumentals de la STC 337/1994, els quals es generalitzen ara a «*el conjunto del proceso educativo*» (FJ 24, paràgraf sisè i setè), si bé s'hi afegixen ara unes precisions, de significació poc clara quant a l'abast més o menys retòric o modulador de les decisions dels poders públics en aquest terreny, com a interpretació constitucionalment adequada de les prescripcions de l'article 35 EAC, «*en el sentido que no impiden el libre y eficaz ejercicio del derecho a recibir la enseñanza en castellano como lengua vehicular y de aprendizaje en la enseñanza*», ni tampoc la «*igual utilización del castellano*» o la mateixa «*existencia de ese derecho a la enseñanza en castellano*» .

Finalment, cal consignar la incidència en el règim lingüístic d'altres pronunciaments que inclou la Sentència en relació amb tècniques jurídiques dotades d'una projecció més general dins la regulació estatutària. En primer lloc, els drets històrics de Catalunya, que en l'article 5 EAC comporten «el reconeixement d'una posició singular de la Generalitat amb relació amb (...) la llengua», són desactivats pel TC com un fonament autònom de l'autogovern o com a generadors d'un plus competencial (FJ 10). Per tant, es manté com a referent competencial en aquesta matèria l'article 143 EAC, no impugnat, que atribueix en l'apartat primer a la Generalitat «la competència exclusiva, en matèria de llengua pròpia, que inclou, en tot cas, la determinació de l'abast, els usos i els efectes jurídics de la seva oficialitat, i també la normalització lingüística del català» (l'apartat segon, tampoc directament afectat, es refereix a les competències relatives a l'occità); si bé, també des d'aquesta perspectiva, cal consignar els efectes del debilitament de la posició jurídica de l'Estatut com a norma delimitadora de les competències, que es tradueix en una interpretació restrictiva del contingut de les competències exclusives en l'article 110 EAC, en el sentit de permetre la concurrència de potestats exclusives de l'Estat sobre un sector de la realitat que comprèn la matèria de què es tracti, cosa que es volia evitar amb l'adverbi «únicament» (FJ 59).